



## Yeni Ümit SRC 5 Kursu

TEHLİKELİ MADDE · ADR SÜRÜCÜ EĞİTİMİ

SINIF 1 UZMANLIK

SRC 5

ADR 2025

### ÜNİTE 14

# Sınıf 1: Patlayıcıları Tanıyalım

Patlayıcı ve piroteknik maddeler, özel tehlikeler, alt gruplar, uyumluluk grupları, etiketler ve araç işaretleme

Okuma süresi: 25 dakika



6 ALT GRUP · 13 UYUMLULUK GRUBU

#### BU ÜNİTEDE

Sınıf 1 uzmanlık eğitiminin ilk ünitesi. Patlayıcının ne olduğunu, neden diğer tehlikeli maddelerden farklı kurallara bağlı olduğunu, 1.1D ya da 1.4S gibi kodların ne anlattığını ve patlayıcı taşıyan aracın nasıl işaretlendiğini öğreneceksiniz. Bu eğitime katılmak için temel eğitimi tamamlamış olmanız gerekir.

## ÖNCE KELİMELELER

## Bu ünite de geçen terimler

| Terim                      | Basit anlamı                                                        |
|----------------------------|---------------------------------------------------------------------|
| <b>Patlayıcı madde</b>     | Çok hızlı tepkimeyle büyük basınç, ısı ve gaz çıkaran madde         |
| <b>Piroteknik madde</b>    | Isı, ışık, ses, duman çıkarmak için yapılmış karışım (havai fişek)  |
| <b>Patlayıcı nesne</b>     | İçinde patlayıcı ya da piroteknik madde bulunan ürün (fişek, füyne) |
| <b>Kütle patlaması</b>     | Yükün tamamının neredeyse aynı anda patlaması                       |
| <b>Fırlama</b>             | Patlamada parçaların etrafa savrulması (şarapnel)                   |
| <b>Alt grup</b>            | Patlayıcının tehlike derecesi: 1.1'den 1.6'ya                       |
| <b>Uyumluluk grubu</b>     | Hangi patlayıcıların birlikte yüklenebileceğini gösteren harf       |
| <b>Net patlayıcı kütle</b> | Ambalaj hariç, yalnız patlayıcının ağırlığı                         |
| <b>EX/II · EX/III</b>      | Patlayıcı taşımak için onaylı araç türleri                          |

## SINIF 1 UZMANLIK

## Kim bu eğitimi almalı?

- ◆ Sınıf 1 patlayıcı taşıyan sürücü, **temel eğitime ek olarak** Sınıf 1 uzmanlık eğitimi alır.
- ◆ **1.4S** taşıyan sürücüye temel eğitim yeterlidir.
- ◆ Eğitim en az **8 ders saatidir**; sınavda **15 soru** sorulur, geçme notu **60**'tır.
- ◆ 1.4S dışındaki patlayıcıların karayolunda taşınması için **İçişleri Bakanlığı** (İl Emniyet Müdürlüğü) izni gerekir.

### BUNU ŞÖYLE DÜŞÜNÜN

Temel eğitim bir **sürücü ehliyeti** ise Sınıf 1 eğitimi **ağır vasıta ehliyeti** gibidir: önce ilkini alırsınız, sonra daha tehlikeli işi yapabilmek için ikincisini eklersiniz.

### SINAVDA SORULUR

Sınıf 1 için alınması gereken eğitim: **temel eğitim + Sınıf 1 uzmanlık**. Tank ya da Sınıf 7 eğitimi Sınıf 1'in yerini tutmaz.

## TANIMLAR

# Sınıf 1 neleri kapsar?

**Patlayıcı madde**

Kimyasal tepkimeyle çevreye zarar verecek **hız, basınç ve sıcaklıkta** gaz çıkaran katı ya da sıvı. Örnek: TNT, dinamit, kara barut.

**Piroteknik madde**

Patlamadan, kendi kendine süren tepkimeyle **ısı, ışık, ses, gaz ya da duman** çıkaran karışım. Örnek: havai fişek tozu, işaret fişegi.

**Patlayıcı nesne**

İçinde patlayıcı ya da piroteknik madde bulunan ürün. Örnek: fişek, fünye, kapsül, havai fişek, hava yastığı şişiricisi.

**AKILDA TUTUN**

Sınıf 1 maddelerinin UN numaraları **0 ile başlar** (UN 0333, UN 0209). Sınıf 1'in **paketleme grubu yoktur**.

## ÖZEL TEHLİKELER

## Patlayıcı neden farklıdır?

Patlayıcılar **darbe, sürtünme, ısı ve kıvılcıma** karşı çok hassastır. Bir kez tepkime başladığında durdurmak mümkün değildir.

| Etki                    | Ne olur?                                         |
|-------------------------|--------------------------------------------------|
| <b>Basınç dalgası</b>   | Camları kırar, binalara ve insanlara zarar verir |
| <b>Parça (şarapnel)</b> | Araç ve ambalaj parçaları yüzlerce metre fırlar  |
| <b>Yangın</b>           | Patlamanın ardından ya da ondan önce yangın      |
| <b>Işık ve ses</b>      | Kör edici parlama, işitme kaybı                  |
| <b>Zehirli duman</b>    | Yanma gazları solunursa zehirler                 |

### 💡 BUNU ŞÖYLE DÜŞÜNÜN

Patlayıcı yük **uyuyan bir aslan** gibidir: *sakin bırakırsanız sorun çıkarmaz; ama dürterseniz (darbe), ısıtırsanız ya da kıvılcım gösterirseniz kontrol artık sizde değildir.*

## ALT GRUPLAR

## 1.1'den 1.6'ya

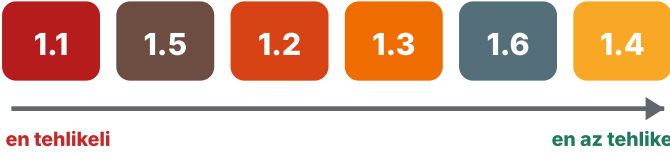
- 1.1 Kütle hâlinde patlama: yükün tamamı birden
- 1.2 Fırlama tehlikesi; kütle patlaması yok
- 1.3 Yangın, hafif patlama ya da fırlama; kütle patlaması yok
- 1.4 Düşük tehlike; etkisi büyük ölçüde paketin içinde kalır
- 1.5 Kütle patlaması tehlikesi var ama çok duyarsız
- 1.6 Kütle patlaması yok; aşırı duyarsız nesneler

 SINAVIDA SORULUR

Kütle olarak patlama tehlikesi **1.1 ve 1.5**'in ortak özelliğidir. Patlayıcının tehlike derecesi **alt grubundan** anlaşılır; paketleme grubundan değil.

## TEHLİKE SIRASI

## Rakam sırası tehlike sırası değildir



- ◆ Farklı alt gruplar birlikte taşınırsa **bütün yük en tehlikeli alt grup** gibi işlem görür. Örnek: 1.3 ve 1.4 birlikte → **1.3**.
- ◆ Özel kural: **1.5D** ile **1.2** birlikte taşınırsa bütün yük **1.1** sayılır.

## 💡 BUNU ŞÖYLE DÜŞÜNÜN

Sırayı bir **ateş skalası** gibi düşünün: en üstte 1.1 (yanardağ), en altta 1.4 (kibrit kutusu). 1.5 ve 1.6 sıralamada araya girer: 1.5 "uykucu yanardağ", 1.6 "sönmüş yanardağ" gibidir.

## 📌 SINAVDA SORULUR

Doğru sıra: **1.1 – 1.5 – 1.2 – 1.3 – 1.6 – 1.4**. 1.4 ve 1.5 birlikte yüklenen araçta levha olarak **1.5** kullanılır.

## UYUMLULUK GRUPLARI (1)

## A'dan G'ye

| Harf | İçeriği                                                                                  |
|------|------------------------------------------------------------------------------------------|
| A    | <b>Birincil (başlatıcı) patlayıcı madde:</b> çok hassas                                  |
| B    | Birincil patlayıcı içeren, iki etkin emniyet düzeneği olmayan nesne (bazı füyeler)       |
| C    | <b>İtici</b> patlayıcı (barut) ya da onu içeren nesne                                    |
| D    | İkincil infilaklı patlayıcı, <b>kara barut</b> ya da bunları içeren nesne (TNT, dinamit) |
| E    | İkincil patlayıcı, kendi ateşleme düzeneği olmayan, itici barutlu nesne                  |
| F    | İkincil patlayıcı, <b>kendi ateşleme düzeneği olan</b> nesne                             |
| G    | <b>Piroteknik</b> madde ya da onu içeren nesne (havai fişek, işaret fişegi)              |

## UYUMLULUK GRUPLARI (2)

## H'den S'ye

| Harf     | İçeriği                                                                                            |
|----------|----------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>H</b> | Patlayıcı ile birlikte <b>beyaz fosfor</b> içeren nesne                                            |
| <b>J</b> | Patlayıcı ile birlikte <b>alevlenir sıvı ya da jel</b> içeren nesne                                |
| <b>K</b> | Patlayıcı ile birlikte <b>zehirli kimyasal</b> içeren nesne: karayoluyla taşınması <b>yasaktır</b> |
| <b>L</b> | Özel risk taşıyan, her türü ayrı tutulması gereken madde ya da nesne                               |
| <b>N</b> | Yalnız aşırı duyarsız madde içeren nesne (1.6N)                                                    |
| <b>S</b> | Kazara çalışsa bile etkisi <b>ambalajın içinde</b> kalacak şekilde paketlenmiş                     |

## 💡 BUNU ŞÖYLE DÜŞÜNÜN

Uyumluluk harfleri bir **yatakhane oda listesi** gibidir: bazı misafirler (C, D, E) aynı odada sorun çıkarmaz; A ve L ise yalnız kalmak zorundadır; S ise herkesle (A ve L hariç) iyi geçinen sakin misafirdir.

## SINIFLANDIRMA KODU

## Alt grup + uyumluluk harfi

Patlayıcının kodu iki parçadır: **alt grup** ve **uyumluluk harfi**. Örnek: **1.1D** = kütle patlaması tehlikeli (1.1), ikincil infilaklı patlayıcı (D).

| UN                     | Madde                                | Kod            |
|------------------------|--------------------------------------|----------------|
| <b>0081</b>            | Patlayıcı, tahripli, tip A (dinamit) | 1.1D           |
| <b>0209</b>            | TNT (trinitrotoluen)                 | 1.1D           |
| <b>0030</b>            | Elektrikli fünyeler                  | 1.1B           |
| <b>0331</b>            | Patlayıcı, tahripli, tip B           | 1.5D           |
| <b>0333 ·<br/>0335</b> | Havai fişekler                       | 1.1G ·<br>1.3G |
| <b>0336 ·<br/>0337</b> | Havai fişekler                       | 1.4G ·<br>1.4S |
| <b>0012</b>            | Silah kartuşları, tesirsiz mermili   | 1.4S           |

## ✚ SINAVIDA SORULUR

Sınıf 1 malları **alt grup ve uyumluluk grubuna** göre kodlanır. Örnek UN numarası: **UN 0027** (kara barut).

## ETİKETLER

## Turuncu zemin, siyah bomba



1.1 · 1.2 · 1.3



1.4



1.5



1.6

- ◆ 1.1, 1.2 ve 1.3'te **patlayan bomba** sembolü; altında alt grup ve uyumluluk harfi.
- ◆ 1.4, 1.5 ve 1.6'da sembol yerine **büyük alt grup rakamı**; altında uyumluluk harfi.
- ◆ Alt köşede sınıf rakamı **1** yazar.

## ▲ DİKKAT EDİN

Sınıf 1 etiketinin zemini **turuncudur**. Kırmızı alevli etiket Sınıf 3'ündür; karıştırmayın.

## AMBALAJ

## Patlayıcı paketinde neler olur?

- ◆ ADR'nin ambalajlama talimatlarına uygun, **tip onaylı** ambalaj; PG yoktur ama ambalajlar **PG II düzeyindeki** testleri karşılar.
- ◆ Paket üzerinde **UN numarası**, **uygun sevkiyat adı** ve **tehlike etiketi**.
- ◆ Ambalajı paketleyen kendi isteğine göre seçemez; ADR'deki **talimat** belirler.
- ◆ ADR izin veriyorsa bazı büyük nesneler (örneğin roket motorları) **ambalajsız** taşınabilir.



### 📌 SINAVDA SORULUR

Patlayıcı ambalajında bulunur: **UN numarası**, **maddenin tam adı ve tehlike etiketi**. Tünel kodu ve taşıma kategorisi pakete yazılmaz.

## ARAÇ İŞARETLEME

# Patlayıcı aracı nasıl levhalanır?

## Ambalajlı patlayıcı taşıyan araç



- ◆ Önde ve arkada **numarasız turuncu plaka**; iki yanda ve arkada **Sınıf 1 levhası**.
- ◆ Farklı alt gruplar varsa yalnız **en tehlikeli alt grubun** levhası takılır.
- ◆ Birden çok uyumluluk grubu varsa levhaya **harf yazılmaz**.
- ◆ Yalnız **1.4S** taşıyan araca levha takılmaz.

## TAŞIMA BELGESİ VE TÜNEL KODU

## Sınıf 1'e özel yazılış

UN 0333 HAVAI FİŞEKLER, 1.1G, (B1000C)

Ayrıca: toplam net patlayıcı kütle (kg)

| Tünel kodu    | Anlamı                                                                                |
|---------------|---------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>B1000C</b> | Net patlayıcı <b>1000 kg üstü</b> : B, C, D, E yasak · 1000 kg ve altı: C, D, E yasak |
| <b>C5000D</b> | Net patlayıcı <b>5000 kg üstü</b> : C, D, E yasak · 5000 kg ve altı: D, E yasak       |



## BUNU ŞÖYLE DÜŞÜNÜN

Patlayıcının tünel kodu bir **kantarlı kapı** gibidir: kapıdan geçip geçemeyeceğiniz yükünüzün kilosuna bağlıdır.



## SINAVDA SORULUR

C5000D kodlu 4800 kg patlayıcı taşıyan araç **D ve E** tünellerinden geçemez. Patlayıcı tünel kodu örneği: **B1000C**.

## SIRADAKİ ADIM

## Çalışmaya devam edin



## SRC 5 Dijital Eğitim Rehberi

Diğer ünitelere geçmek için dokununuz



## SRC 5 Deneme Sınavları

Kendinizi denemek için dokununuz



## SRC 5 Fiyat Listesi

Temel, tank, Sınıf 1 ve Sınıf 7 ücretleri

## YENİ ÜMİT SRC 5 KURSU



Yeni Ümit Kompleks, Mareşal Çakmak, Bağcılar  
Cd. No: 114 Giriş Kat, 34160 Güngören/İstanbul



0 212 641 13 13



WhatsApp: 0 507 518 17 27



## EĞİTMEN NOTU

Bu üniteyi tamamladınız. Sınavda soru çıkan noktaları bir kez daha gözden geçirmenizi öneririz. Güvenli yolculuklar dileriz.